

"Not Without My Son (or My Father)!"

1. הראי"ה קוק, אורות המלחמה, ספ' י, אורות עמ' יז

א. בגדולת העולם, בהופעת הזיו של קדושת ישראל ברוממותו, אין אחיזה לכל זונים, לכל העומדים מבחוץ, לבסס איזה מוסד הדוחק רגלי אור ישראל, לבצר איזו הארה מיסתית, מכונה אמונית, אשר תוכל עמוד חוץ ממצואות האומה, כבודה ושפעת יקרת קדשה. כי האור העליון וזיו היחוד המאוחד, שיסודו העליון, אור האמת בבהירותו, חי בו, הרי הוא קשור בסגולת ישראל "ד' אלהיו עמו ותרועת מלך בו" (במדבר כג כא) .

ב. מירידת העולם והשפלת הנשמה הישראלית **נפרד היחוד העליון*** ממקור אחדותו ועלה למעלה להרקיע לשחקים. בעולם החיים לא יופיע כי אם נגהי הזהירות של **היחוד התחתון**, הנשאב מהבורות השאובים ויד זרים בו נוגעת. וכנסת ישראל תחיל תזעק בחבליה: אוי נא לי, כי עיפה נפשי. רזי תורה לחיצונים נמסרו. התורה נשרפת, גויליה נשרפים ואותיות פורחות, ולבני ציון היקרים אפר תחת פאר הושם.

ג. קמים נבוני לבב בחצות לילה וידיהם על חלציהם **כילודה**: על צרת העולם, צרת ישראל, צרת השכינה, צרת התורה, הם בוכים ומבכים. ויודעים הם ומכירים את עמק הצער במקורו ובתולדותיו, יודעים הם, שכל הצרות והמחשכים, כל נהרי נחלי הדמים הנשפכים, כל התלאות והנדודים, כל הבוז והמשטמה, כל הרשעה והזוהמא, אינם אלא תולדה קלושה מהד הקול של אותו הצער העליון, צער השמים, **צער השכינה**, צער האידאליזם המהותית בהפרדה ממקור תענוגיה, והאידאליזם העליונה ברוחם של הבריות ובחירת האדם, **תשובת ישראל** ורוממות אצילות הרוח הרציני, היא קשורה. והם קוראים לתשובה, ואנו ליה ועינינו ליה.

2. ראש השנה לא ע"א

אמר רב יהודה בר אידי א"ר יוחנן **עשר מסעות נסעה שכינה** מקראי וכנגדן גלתה סנהדרין מגמרא עשר מסעות נסעה שכינה מקראי מכפרת לכרוב ומכרוב לכרוב ומפתן למפתן ומחצר למחצר למזבח וממזבח לגג ומגג לחומה ומחומה לעיר ומעיר להר ומהר למדבר וממדבר עלתה וישבה במקומה שנאמר (הושע ה, טו) אלך אשובה אל מקומי מכפורת לכרוב מכרוב לכרוב ומכרוב למפתן דכתיב (שמות כה, כב) ונועדתי [לך שם ודברתי] אתך מעל הכפורת וכתוב וירכב על כרוב ויעף וכתוב (יחזקאל ט, ג) וכבוד אלהי ישראל נעלה מעל הכרוב אשר היה עליו אל מפתן הבית... ומעיר להר דכתיב ויעל כבוד ה' מעל תוך העיר ויעמד על ההר אשר מקדם לעיר ומהר למדבר דכתיב (משלי כא, יט) טוב שבת בארץ מדבר וממדבר עלתה וישבה במקומה דכתיב אלך אשובה אל מקומי וגו' שבת בארץ מדבר וממדבר עלתה וישבה במקומה דכתיב אלך אשובה אל מקומי וגו'.

3. זוהר, כרך א [בראשית], פרשת בראשית, יח:

"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" - יחודא דלתתא; יחודא עלאה - "שמע ישראל, ה' אלוקינו ה' אחד" (דברים, ו, ד).

4. אורות / למהלך האידאות בישראל / ד, עמ' קח

המצב בגלות

א. כאשר סר רוח-אלהים מעל האמה, בהפרידה את תכונתה הלאומית ממקור-חייה, נתחייבה חובת גלות. חיי הצבור המקלל עד היסוד מכרחים היו להדבא, אחד עם צביונו הממשי ועם ההשרשות הרעות שהשריש בלב יחידיו, ושמצאו את כלי-משחתם מוכנים לפנייהם במשטריו. הגלות – החרבן הפנימי והפזור החיצוני – הכתה לרסיסים ותאבד עד היסוד את האידאה הלאומית החרבה, אשר זנתה מעל אלהיה, אשר בהנפקה משרש-חייה נטמאה ונתקלקלה מרוח-הטמאה של הקולטורה האלילית וכל פשפיה. גאון ישראל ותפארתו נפלו משמים ארץ 24.

ב. אבל האידאה האלהית והאידאה הלאמית, הישראלית, הן כל-כך מתאימות זו לזו, עד שבכל אחת מהן מנח תמיד גם כח שרשיה של השנייה. האידאה הלאמית בכל-אפן נושאת היא בתוך-תוכה את האידאה האלהית, והאחרונה לא תוכל להכחד מהשפעתה על אותה האמה, שהיא מקום מנוחתה על המרחב ההיסטורי הכללי, על-כן תחיה באיזו צורה גם את הרגש הלאמי, אפילו במצב יותר ירוד וכהה.

ג. באין מקום להשפעתה של האידאה האלהית על הלאמית, אחרי הטמא מרבית הכחות של האחרונה ויהפכו ל"סורי הגפן נכריה" 25 ואחר-כך גם נהרסו עד היסוד, **התכנסה האידאה האלהית בכל ימי הגלות בקו הקטן והדל, במקדש-מעט שבבתי-כנסיות ובתי-מדרשות**, בחיי הבית והמשפחה הסהורים, ברשמי-שמירת דת ותורה. ערכם של אלה הוא בתור ציונים בגולה 26, שרידים מדבר שהיה חי ושלם ושמעתי לחיות בשלמות בשוב ד' את שבות עמו. בודאי אי-אפשר היה להגלות באמה שבורה ורצוצה, בעצמות בודדות ומנפצות, בעם מפזר בגולה ונתון למשסה ולשנינה, אותו עז-הרוממות של חזיון התאחדות שתי האידאות המתאימות, כחסן ותפארתן בימי קדם, ב"כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו" 27, בהיות העם יושב לבטח בארצו. אלא, שהאידאה האלהית מתוך עליונותה, מתוך עצמת אור החיים שבה, דוקא היא יכולה לה ש יב רוח חיים גם בעצמות יבשות, והיא רק היא עצרה כח לשמר את "נקדת ציון הפנימית" 28 היסודית של כנסת-ישראל, אפילו מצד התכונה הלאמית שבקרב, כדי שתהיה ראויה לקום לתחיה בבוא עת קץ הראוי.

5. אורות / למהלך האידאות בישראל / ה, עמ' קט-קי

בית ראשון ובית שני. האידאה הדתית. המצב הישראלי ויחוסו לאנושיות

א. מפני שלא הכשרה עדין הנשמה הפרטית של היחידים לקבל את כל תקפו וזיהו של אור האידאה האלהית עצמה, ולהתאים על-ידו את חייהם עם ערך הכללי ושלמותו, לכן הכרח להשבר אותו המצב הנשגב של האמה, שהחל לעלות ולהתרומם בימי הבית הראשון. הבית השני לא הוכן להשבת אותה האיתנות של האמה, במלא-המובן. לא כח צבורי ישראלי הופיע עליו, כי-אם כח של יחידים. "הנבדלים מטמאת עמי הארצות" 30, שעל ידם נתן ד' ניר לישראל לעמד לגורלו באחרית הימים. עוד לא מרק ושטף הפח הצבורי האדיר ואפיו לא עבד יפה, לעצמת כל הקלוקלים הרבים וכל הזהמא שקלט בקרבו, בשחת העם את דרכו בימי טובה ושלום. אז מצאה ההשפעה האלהית האישית, הפרטית, מקלט לה באמה ובארץ.

ב. כל אותה הפרטיות, המעשית – של שמירת תורה ומצוות ודקדוקיהן הפרטיים, והעיונית – של הדעות והאמונות על-דבר "צורו חיי-הנצח" האישיים הפרטיים ו"קבלת-הפרס" של היחידים, אשר מקדם נתגלתה ונתקיימה בחיים מתוך הופעת האידאה האלהית, בתור נשמת-האמה הכללית, וכלולה היתה באוצרה העליון ולא היתה נפרת ובולטת כלל בפני אורה הכללי הגדול של זו – האידאה האלהית הישראלית – כגר לפני אבוקה 31 וכשרגא בטיהרא 32, – היא החלה עתה, בסלוקו של האור הכללי הגדול בימי הבית השני, להקבע ולהתבטל באפיה הפרטי המיוחד. אז באה תחת האידאה האלהית בעצם רוממותה, ועל-ידי גניזתה של זו, – תולדתה **האידאה הדתית**, במלא צביונה והרחבתה; משמשת היא זו ומלבשת את הראשונה, ולעולם לא תתנכר לשרש-נשמתה, שהיא האידאה האלהית המיוחדת לישראל, בתור אמה המסגלת לה מצד נשמתה הלאמית. המוסר האישי הפרטי, הדאגה לחיי-הנצח האישיים הפרטיים, הדיוק הפרטי של כל מעשה בודד המקשר ברוח הכללי, התבססו יפה על-פי ההופעה האלהית המקטנת המיוחדת לצד הפרטיות – האידאה הדתית. מעמדם המבצר באמה נתן לה כח רב והכין לה כלכלה רבה, שתוכל לשאת איתה גם בימי גלותה ונדודה. גם הכשיר לה את הדרך, כדי שתוכל לבוא בהדרגה, על-ידי מהלך מסבך ומסובב, אל המטרה העליונה, שהאידאה האלהית תשוב להופיע בקרבה בעצם עז גבורתה, אחרי שיכשר העם אל שאיפתו הגדולה, כימי עולם וכשנים קדמוניות. זהו החנוך הגדול והארץ, של הרחבת התבסיס הדתי והשפעתו, בהמון דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, חדשים גם ישנים, – בצרוף דאגת חיי-הנצח, האישית הפרטית, המסיעתה.